

Legislativní rámec památkové péče v České republice

Ochrana a regenerace kulturních hodnot v území

Základní ukotvení kulturních hodnot

- ▶ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- ▶ Ústavní listina základních práv a svobod
 - ▶ vlastnit majetek a svobodně s ním nakládat
 - ▶ Čl. 35 odst. 3 - zájem na ochraně kulturních památek
- ▶ Zákony související s problematikou
 - ▶ kulturního života
 - ▶ vzdělávání
 - ▶ ochrany životního prostředí
 - ▶ územního plánování a stavebního řádu

Legislativa v oblasti kultury

- ▶ **Umění a knižní kultura**
 - ▶ Dekret presidenta republiky č. 129/1945 Sb. o státním orchestru Česká filharmonie
 - ▶ Zákon o některých druzích podpory kultury č. 203/2006 Sb.
- ▶ **Neperiodický tisk**
 - ▶ Zákon o neperiodických publikacích č. 37/1995 Sb.
- ▶ **Knihovny**
 - ▶ Zákon o knihovnách č. 257/2001 Sb.
 - ▶ Vyhláška ministerstva kultury č. 88/2002 Sb.
 - ▶ Nařízení vlády č. 288/2002 Sb.
- ▶ **Ochrana movitého kulturního dědictví**
 - ▶ Zákon o Národní galerii v Praze č. 148/1949 Sb.
 - ▶ Zákon o ochraně sbírek muzejní povahy č. 122/2000 Sb.
 - ▶ Vyhláška Ministerstva kultury č. 275/2000 Sb.
 - ▶ Zákon o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty č. 71/1994 Sb.
 - ▶ Zákon o navrácení nezákonně vyvezených kulturních statků č. 101/2001 Sb.

Legislativa v oblasti památkové péče

- ▶ **Zákon č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči**
 - ▶ Prováděcí vyhláška 66/1988 Sb.
- ▶ Sdělení MZ 73/2000 úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy
- ▶ Sdělení MZ 9/2000 úmluva o ochraně archeologického dědictví Evropy
- ▶ Sdělení MZ 13/2005 úmluva o krajině

Zákon č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči

- ▶ Nařízení zákona jsou prováděna dle vyhl. č. 66/1998 Sb.
- ▶ **6 částí:**
 - ▶ Část první - Základní ustanovení
 - ▶ Část druhá - Péče o kulturní památky
 - ▶ Část třetí - Archeologické výzkumy a nálezy
 - ▶ Část čtvrtá - Orgány a organizace státní památkové péče
 - ▶ Část pátá - Opatření při porušení povinností
 - ▶ Část šestá - Ustanovení společná a závěrečná

Část I. – Vyhlásování KP

- ▶ **KP**
 - ▶ Prohlašuje Ministerstvo kultury
 - ▶ Vyjádření KÚ a úORP
 - ▶ Archeologický nález na návrh AV ČR
- ▶ **NKP**
 - ▶ Prohlašuje vláda ČR nařízením
- ▶ **PR**
 - ▶ Prohlašuje vláda ČR nařízením
- ▶ **PZ**
 - ▶ Prohlašuje Ministerstvo kultury vyhláškou
 - ▶ Vyjádření KÚ
- ▶ **Ochranné pásmo**
 - ▶ Úřad ORP
 - ▶ Vyjádření NPÚ

Část I.

- ▶ **Definice KP**
- ▶ **nemovitě a movitě věci, popřípadě jejich soubory:**
 - ▶ které jsou **významnými doklady historického vývoje**, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti, jako **projevy tvůrčích schopností** a práce člověka z nejrůznějších oborů lidské činnosti, pro jejich **hodnoty revoluční, historické, umělecké, vědecké a technické**
 - ▶ které mají **přímý vztah k významným osobnostem** a historickým událostem

Otázka 1

- ▶ **Může být za kulturní památku prohlášen objekt, který je projevem nekulturnosti člověka?**
 - ▶ *I doklad „nekulturny“*
 - ▶ 10 C 22/88 (Rozsudek Vrchního správního soudu spolkové země Porýní – Falc)

Otázka 2

- ▶ **Je možné chránit i památky či objekty, které nespĺňují všechny znaky kulturní památky?**
 - ▶ *Naléhavým úkolem ochrany památek je zjevně něco mnohem více, než chránit pouze takřkajíc jedinečné, prvotřídní památky; má chránit také takové věci, které jsou pod tímto prahem obzvláštního svědectví vývoje země a lidí*
 - ▶ PZ
 - ▶ 3 ObOWi 107/86 (Usnesení bavorského Nejvyššího zemského soudu)

Otázka 3

- ▶ **Co to znamená, že za KP může být prohlášen objekt, který má **přímý vztah** k osobnosti?**
 - ▶ *kteřé osobnosti to byly, zda uvedený dům postavili, zda a po jakou dobu v něm bydleli*
 - ▶ 5 As 84/2009 (Rozsudek Nejvyššího správního soudu)

Otázka 4

- ▶ **Je ochrana objektu podle památkového zákona možná i v jeho velmi zchátralém stavu?**
 - ▶ *Ano*
- ▶ **Aneb ztrácí objekt chátráním vlastnosti či znaky KP?**
 - ▶ *Ne*
 - ▶ *je-li ohrožen stav objektu, který má určitou památkovou hodnotu, o to více je nezbytná jeho ochrana prostřednictvím návrhu na jeho prohlášení za kulturní památku*
 - ▶ 6 As 37/2009 (Rozsudek Nejvyššího správního soudu)

Otázka 5

- ▶ **Vztahuje se na objekt památkový zákon, i když je objekt pouze v průběhu řízení (podání návrhu), kdy může být návrh na zařazení mezi kulturní památky schválen nebo zamítnut?**
 - ▶ *Ano, vztahuje*
- ▶ **Může být odstraněna stavba během řízení o KP?**
 - ▶ *Ne*
 - ▶ § 3 odst. 3
 - ▶ *Vlastník věci je povinen od doručení vyzoomění podle odstavce 2 až do rozhodnutí ministerstva kultury **chránit věc před poškozením, zničením nebo odcizením** a oznámit ministerstvu kultury každou **zamýšlenou i uskutečňenou změnu jejího vlastnictví, správy nebo užívání***

Otázka 6

▶ Pokud je prohlášení o KP ne zcela v souladu se zákonem (tedy např. v tomto řízení došlo k procesnímu nedostatku apod.), má toto prohlášení určitou platnost?

▶ Podle povahy věci nemusí ovšem jít o postup v souladu se zákonem: avšak to, že rozhodnutí je případně nezákonné, neznamená ještě, že je nicotné. Vzhledem k principu presumpce správnosti správních aktů pak ty vady, jež nepůsobí nicotnost rozhodnutí, nejsou právně významné (relevantní)

▶ Stanovisko Ústavu státu a práva, Akademie věd České republiky č.j. 58/04 ze dne 28. června 2004.

Plány ochrany PR a PZ

▶ Krajský úřad
▶ na dobu nejdéle 10 let

▶ Pokud po vydání plánu ochrany nabude účinnosti pro památkovou rezervaci, památkovou zónu nebo jejich část regulační plán, pozbývají účinnosti ty podmínky plánu ochrany, které jsou v rozporu s tímto regulačním plánem

▶ =>Regulační plán > plán ochrany

Evidence KP

▶ Ústřední seznam KP ČR

- ▶ KP
- ▶ NKP
- ▶ PR
- ▶ PZ
- ▶ Ochranné pásmo
 - ▶ Nemovité KP
 - ▶ Nemovité NKP
 - ▶ PR
 - ▶ PZ

▶ Odborná organizace státní památkové péče - NPÚ

Část II. - Péče o kulturní památky

▶ § 9 odst. 1

▶ Vlastník kulturní památky je povinen **na vlastní náklad** pečovat o její zachování, udržovat ji v **dobrém stavu** a chránit ji před ohrožením, poškozením, znehodnocením nebo odcizením. Kulturní památku je povinen **užívat pouze způsobem, který odpovídá jejímu kulturně politickému významu, památkové hodnotě a technickému stavu.**

- ▶ kdo kulturní památku užívá?
 - organizace a občané
 - zavázání počínat si tak, aby nezpůsobili nepříznivé změny

Otázka 7

▶ Co je to dobrý stav KP?

▶ lze dobrý stav považovat za takový, v němž kulturní památka při běžném udržování a bez nutnosti obnovy, může sloužit svému společenskému účelu

▶ I A 8/2010 (Rozsudek Městského soudu v Praze)

Otázka 8

▶ Existuje nějaký postih pro vlastníka KP, který neplní svoji roli dle památkového zákona?

- ▶ § 229 trestního zákoníku
 - ▶ Kdo poškodí důležitý zájem kulturní, vědecký, na ochraně přírody, krajiny nebo životního prostředí, chráněný jiným právním předpisem
 - ▶ bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty

Otázka 9

- ▶ Co to znamená poškodit důležitý zájem?
 - ▶ zničí, poškodí, učiní neupotřebitelnou nebo zašantročí vlastní věc větší hodnoty, která požívá ochrany podle jiného právního předpisu

Otázka 10

- ▶ Co může být dokladem původního stavu památky?
 - ▶ dochované archivní materiály jako např. fotografie, zprávy z místních kronik, dobové malby apod.
 - ▶ 7 A 165/94 (Rozsudek Vrchního soudu v Praze)

Otázka 11

- ▶ Pokud je něco schváleno v kolaudačním či stavebním řízení, vyplývá z toho že daná změna je schválena i z hlediska památkového zákona?
 - ▶ ...stavební povolení a rovněž kolaudační rozhodnutí
 - ▶ ...je jiné správní řízení, sledující primárně jiný účel
 - ▶ než posouzení podle zákona o státní památkové péči
 - ▶ I I Ca 168/2005 (Rozsudek Městského soudu v Praze)

Otázka 12

- ▶ Je zřícenina stavbou?
 - ▶ (samostatnou nemovitou věcí v dnešním pojetí)
 - ▶ ...povahu stavby ztratil, protože jeho zřícením byla dostupila takového stupně, že již není patrné dispoziční řešení prvního nadzemního podlaží
 - ▶ Pojem „první nadzemní podlaží“ není přitom možno brát doslova, neboť stavební struktury středověkých hradů bývaly atypické
 - ▶ I As 93/2008 (Rozsudek Nejvyššího správního soudu)

Otázka 13

- ▶ Je možná libovolná změna užívání KP?
 - ▶ Vlastník KP je povinen každou zamýšlenou změnu jejího užívání, a jde-li o nemovitou KP, i její zamýšlené vyklizení, předem oznámit úřadu ORP, jde-li o NKP KÚ
 - ▶ § 12 odst. 2

Otázka 14

- ▶ Může být na KP zřízena hypotéka?
 - ▶ zatížení nemovitosti, jež je národní kulturní památkou, smluvním zástavním právem není nikterak v rozporu s platným právním řádem
 - ▶ Stanovisko Ministerstva kultury, odboru památkové péče č.j. 9266/2003 ze dne 2. června 2003

Předkupní právo státu na přednostní koupi KP

- ▶ **Vlastník KP**
 - ▶ povinen v případě zamýšleného prodeje (úplatného převodu vlastnictví) přednostně nabídnout MK ke koupi
 - ▶ (s výjimkou prodeje mezi osobami blízkými nebo spoluvlastníky)
- ▶ **MK**
 - ▶ je povinno u:
 - ▶ movité kulturní památky ve lhůtě 3 měsíců
 - ▶ nemovité kulturní památky ve lhůtě 6 měsíců
 - ▶ od doručení nabídky oznámit vlastníku kulturní památky, že nabídku přijímá, jinak právo státu zaniká

Otázka 15

- ▶ **Lze KP darovat?**
 - ▶ *Hodlá-li vlastník věci tuto věc, zatíženou věcným předkupním právem, darovat neboli zcizit bezúplatně, pak povinnost nabídnout věc ke koupi tomu, kdo je z předkupního práva oprávněn, vlastníka věci nestíhá, neboť to zákon nestanoví.*
 - ▶ Stanovisko Ministerstva kultury, odboru památkové péče č.j. 17138/2003 ze dne 31. října 2003

Otázka 16

- ▶ **Lze KP vložit do a.s. či o.p.s.?**
 - ▶ a.s.
 - ▶ *Výše uvedený převod vlastnictví nemovité národní kulturní památky lze považovat za úplatný a tedy podléhající režimu § 13 zákona o státní památkové péči*
 - ▶ Stanovisko Ministerstva kultury, odboru památkové péče č.j. 9266/2003 ze dne 24. června 2003
 - ▶ o.p.s./spolek
 - ▶ *vložení nemovité národní kulturní památky do obecně prospěšné společnosti za úplatný převod považovat nelze*
 - ▶ Stanovisko Ministerstva kultury památkové inspekce č.j. MK 65330/2011 PI ze dne 16. prosince 2011

Plastová okna

- ▶ **zásada materiálové pravdivosti, pravdivosti díla a pravdivosti formy**
 - ▶ *Sice jsou v současné době k dispozici bohatě profilovaná plastová okna, ve své povrchové podobě však nejsou k vlastnostem stavební památky pravdivá. Nelze odmítnout to, že jejich první optický dojem odráží hladkost a nediferencovanost. Také stárnutí materiálu neodpovídají žádané harmonické souhře všech na fasádě použitých materiálů a jejich povrchů. Z pohledu památkové péče je při výběru nových oken cílem přiblížit se co nejvíce původnímu stavu.*
 - ▶ *Ačkoli dává soudní dvůr za pravdu žalobci, že použití dřevěných oken vedle již osazených plastových oken v jeho objektu a v sousedních objektech povede k jen málo uspokojivému stavu, tak je tento přechodný problém snesitelný a z pohledu památkové péče s ohledem na možnost osazování plastových oken tím nejmenším zlem.*
- ▶ **2 B 94.2926 (Rozsudek bavorského Správního soudního dvora)**

Otázka 17

- ▶ **Lze přemístit KP?**
 - ▶ KP
 - ▶ Nemovitá KP
 - ▶ Souhlas KÚ
 - ▶ Vyjádření NPÚ
 - ▶ Movitá KP – trvalé přemístění
 - ▶ Souhlas KÚ
 - ▶ Vyjádření NPÚ
- ▶ **Přemístění**
 - ▶ Odstranění z původního místa
 - ▶ Umístění na nové místo

Otázka 18

- ▶ **Lze KP zabavit v exekuci?**
 - ▶ *Provedení výkonu rozhodnutí či exekuce by pak bylo vázáno na souhlas správního orgánu podle § 18 odst. 2 zákona o státní památkové péči s přemístěním kulturní památky, jež se stala konkrétním předmětem výkonu rozhodnutí.*
 - ▶ 31 Cdo 3310/2009 (Rozsudek Nejvyššího soudu)

Restaurátorské činnosti

- ▶ 1 malířská umělecká díla
- ▶ 2 sochařská umělecká díla
- ▶ 3 uměleckořemeslná díla

Kód	Položka tříděníku
1	Malířská umělecká díla na plátně, dřevěných a kovových deskách, na papíře a pergameni, na skle a jiných nestavebních materiálech, nástěnné malby, figurální sgrafita a polychromie na sochařských dílech
2 a	Polychromovaná sochařská umělecká díla z kamene, dřeva, kovu, keramiky, terakoty, štuky, sádry, umělého kamene a jiných vyvřaných materiálů
2 b	Nepolychromovaná sochařská umělecká díla z kamene, dřeva, kovu, keramiky, terakoty, štuky, sádry, umělého kamene a jiných vyvřaných materiálů
3 a	Polychromovaná nefigurální uměleckořemeslná díla z kamene, štuky, umělého kamene, sádry
3 b	Nepolychromovaná nefigurální uměleckořemeslná díla z kamene, dřeva, štuky, umělého kamene, sádry
3 c	Uměleckořemeslná díla z umělého mramoru
3 d	Uměleckořemeslná nefigurální malířská díla
3 e	Uměleckořemeslné povrchové úpravy na nefigurálních dílech
3 f	Zbraň, škrabné, mechanické přístroje, stroje a další podobné předměty
3 g	Uměleckořemeslná díla ze skla, keramiky a porcelánu, drahých kovů, z obecných kovů, z textilu, z papíru a pergameni, z přírodních materiálů
3 h	Hudební nástroje
3 i	Ostatní uměleckořemeslná díla

Část III. - Archeologické výzkumy a nálezy

- ▶ § 23
 - ▶ Archeologickým nálezem je věc (soubor věcí), která je dokladem nebo pozůstatkem života člověka a jeho činnosti od počátku jeho vývoje do novověku a zachovala se zpravidla pod zemí

Otázka 19

- ▶ Komu patří archeologický nález?

- ▶ § 23a
 - ▶ *movité archeologické nálezy jsou vlastnictvím kraje*
 - ▶ *nejde-li o movité archeologické nálezy příspěvkovou organizací nebo organizační složkou obce či státu*

Část V. - porušení povinností

- ▶ Pokuta
 - ▶ Obecní úřad ORP
 - ▶ KP
 - ▶ uloží pokutu až do výše 2 mil. Kč PO nebo FO oprávněné k podnikání
 - ▶ může uložit pokutu až do výše 2 mil. Kč FO, která se dopustí přestupku
 - ▶ KÚ
 - ▶ NKP
 - ▶ uloží pokutu až do výše 4 mil. Kč PO nebo FO oprávněné k podnikání
 - ▶ může uložit pokutu až do výše 4 mil. Kč FO, která se dopustí přestupku